

Pozabíjame všetkých advokátov?

Advokát. Pre niekoho synonymum byrokracie, korupcie a drabých pečiatok. Pre iného posledná nádej v súdnom spore.

V poviedke Janka Jesenského *Večera* prichádza hlavný hrdina k advokátovi s absurdnou požiadavkou – napísať fiktívny návrh na rozvod. Stačí pár slov, pečiatky, spomenúť súd, a problém je vyriešený. Manželka sa zlakne, muž má pokoj. Účel splnený. Franz Kafka vo svojom *Procese* opisuje advokátov ako tých, ktorí namiesto prevzatia bremena sporu za klienta veci komplikujú a klientom často spôsobujú viac problémov, než ponúkajú riešení.

Je ale práca advokátov naozaj len okázalé divadlo, hra s paragrafmi, či vyžívanie sa v chaose a zmätkoch v snahe zarobiť čo najviac?

Isté je, že advokáti sú kľúčovými hráčmi v systéme práva a spravodlivosti. Oprávnené od nich pri riešení právnych problémov očakávajme viac než len špecializáciu na hľadanie medzier v zákone. Majú výsadu aj povinnosť dôsledne hájiť záujmy svojich klientov, samozrejme, v medziach zákona, pričom mnohokrát ako jediní stoja po boku svojho klienta. Áno, aj toho, ktorého spoločnosť už vopred odsúdila.

V spoločnosti sú právnici vo všeobecnosti neoblíbení aj z dôvodu, že disponujú veľkou koncentráciou moci v štáte. Žiadne iné povolanie totiž nemá také zastúpenie v rámci jej troch zložiek, a to nielen súdnej, ale aj zákonodarnej, či vo výkonných pozíciách naprieč verejnou správou. Miera moci v rukách právnikov je logickým dôsledkom toho, že práve oni sú znalcami zákonov, a v konečnom dôsledku aj spôsobu, ako vynucovať ich dodržiavanie alebo dosiahnuť ich zmenu.

Právnici, a medzi nimi mnohí advokáti, tak výrazným spôsobom ovplyvňujú dianie v spoločnosti na rôznych úrovniach. Niektorí pôsobia viditeľne, prezentujú sa v médiách, na sociálnych sieťach, iní pôsobia v tichosti, v zákulísi. Ak nazrieme do histórie, právnici zohrávali kľúčovú úlohu pri zrode mnohých štátov a revolúciách. Československo sa v medzivojnovom období dokonca prezývalo „Republikou právnikov“ – stáli pri tvorbe nových zákonov a aj pri ich uplatňo-

vaní v súdnych sieňach, medzinárodných sporoch, či bežnom živote. A nebolo tomu v našich podmienkach inak ani v kľúčových momentoch znovuzrodenia demokracie po Nežnej revolúcii v roku 1989.

Shakespeare v hre *Henrich VI.* vložil do úst Dicka Butchera pri povstaní proti korupcii a zneužívaniu moci kráľom slávnu vetu: „Prvú vec, ktorú urobíme – pozabíjame všetkých právnikov!“ (The first thing we do, let's kill all the lawyers!) Hoci nie je isté, či pod pojmom právnik myslel Shakespeara okrem sudcov aj advokátov, poukázal tým na výrazný vplyv právnikov na moc v štáte. Koniec koncov nemusíme chodiť ďaleko do histórie, aj v súčasnosti sme v našom stredo-európskom priestore svedkami opakujúceho sa snaženia výkonnej moci mať úplne alebo aspoň čiastočne pod kontrolou aj tretiu moc v štáte, priamo reprezentovanú sudcami, nepriamo aj advokátmi a ostatnými právnickými profesiami.

Advokácia je pritom pre fungovanie právneho štátu nezastupiteľná, pretože je ako jediná právnická profesia v nezávislom postavení k štátu, ktorý má vždy tendenciu slúžiť politikom. Advokáti primárne chránia práva a záujmy jednotlivcov a podnikateľov, a to práve pred mocenským postavením štátu.

Ich klientom však môže byť aj štát. Aj štát totiž potrebuje advokátov, ktorí vedia, ako v právnych záležitostiach efektívne uspieť. A hoci má štát svoje vlastné inštitúcie, nie každý štátny úradník má právne vzdelanie či skúsenosti na riešenie komplikovaných právnych otázok, ktorým štát čelí. Práve tu vstupujú do hry advokáti, ktorí v kľúčových právnych sporoch – s rovnakou precíznosťou ako pri súkromných sporoch klientov – zachraňujú štát pred negatívnymi dopadmi a zabraňujú potenciálnym škodám, ktoré by mohli ohroziť jeho stabilitu a rozpočet. A tým vstupujú do boja za verej-

ný záujem, keďže demokratický štát tvoríme všetci.

Zoberme si napríklad veľké medzinárodné spory, kde je štát vystavený tlakom cudzích subjektov alebo korporácií. V týchto prípadoch advokáti zastupujú štát a bránia ho pred právnymi nárokmi, ktoré by mohli mať obrovské finančné alebo politické následky. Práve advokáti sú tí, ktorí dokážu nájsť slabiny v argumentoch druhej strany a zabrániť tomu, aby bol štát znevýhodnený na medzinárodnej scéne. A paradoxom je, že namiesto toho, aby úspešné zastupovanie štátu advokátmi bolo predmetom prestíže, ocenenia zo strany verejnosti a pozitívnej reklamy – ako je to bežné v zahraničí –, na Slovensku je predmetom konšpirácií, závisť a politických bojov.

Z načrtnutého vyplýva, že advokáti sú v našej spoločnosti terčom hejtvov a nenávisť zo strany politikov a verejnosti nie pre ich zbytočnosť alebo hlúposť, ale práve pre ich vplyv a moc, ktoré sa im prisudzujú. Často im však – nepochopením ich úlohy a miesta v „orchestri“ právnických profesií „hrajúcich“ za rôzne zložky verejnej moci – prisudzujeme aj moc, ktorú v skutočnosti nemajú.

Moc advokátov totiž spočíva hlavne v ich slobode, nezávislosti, odbornosti, skúsenostiach a odhodlaní stať za každých okolností na strane klienta, a to bez ohľadu na to, či ide o jednotlivca, veľkú obchodnú korporáciu alebo štát. Sú neoddeliteľnou a potrebnou súčasťou systému „vlády práva“, ako aj práva na spravodlivý súdny proces. A ten raz možno budeme potrebovať všetci.

Uvedenú úlohu zohrávajú advokáti v spoločnosti bez ohľadu na to, čo si o nich myslíme, čo o nich píše médiá alebo aké vtípy sa o nich hovoria. A propos, viete, aký je rozdiel medzi Bohom a advokátom? Boh si o sebe nemyslí, že je advokát!

Peter Štrpka